
Zbiory Zakładu Historii Partii jako warsztat naukowy polonisty.

Biuletyn Polonistyczny 2/5, 56-58

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZBIORY ZAKŁADU HISTORII PARTII JAKO WARSZTAT NAUKOWY POLONISTY

I

W zbiorach biblioteki Zakładu Historii Partii przy KC PZPR, liczących ponad 45 tys. druków zwartych i ok. 2 500 tytułów czasopism, znajduje się pewna ilość materiałów interesujących badacza historii literatury.

Wśród posiadanych przez bibliotekę książek należy wymienić egzemplarze istniejących w okresie międzywojennym takich serii wydawniczych, jak: "Biblioteka proletariackich pisarzy", "Scena i lutnia robotnicza", niektóre wydawnictwa "Latarni", "Univer-sum", spółdzielni wydawniczej "Książka" oraz nieliczne wydawnictwa literackie SDKPiL, KPP i PPS. Są to zbiorki poezji rewolucyjnej, sztuki wydawane dla scen robotniczych oraz utwory prozaiczne, związane tematycznie z ruchem robotniczym, często osnute wokół ważnych dla ruchu robotniczego wydarzeń historycznych, bądź też wydane z okazji świąt robotniczych.

Poza utworami powstałymi i wydanymi w kraju biblioteka posiada nieliczne wydawnictwa o tym samym charakterze wydane za granicą, szczególnie w Chicago i Londynie, z pierwszych lat XX wieku, i w ZSRR w okresie międzywojennym.

Biblioteka gromadzi również związaną z ruchem robotniczym literaturę pamiątkarską i wspomnieniową.

Osobną grupę stanowi bogaty zbiór konspiracyjnych broszur i prasy z okresu ostatniej wojny. Wśród wydanych nielegalnie broszur dość licznie reprezentowane są utwory literackie, zaś w zbiorze prasy konspiracyjnej znajduje się kilka czasopism literackich, np.: "Przełom". Pismo inteligencji postępowej, wyd. w Warszawie w latach 1942-1943, "Sztuka i Naród", wyd. w r. 1943 i in.

II

Zasób Archiwum Zakładu Historii Partii, zbierany z wyraźnie określoną koncepcją specjalizacji, zawiera stosunkowo niewiele materiałów o charakterze podstawowych źródeł dla historyka literatury.

Przyjmując szerszy zakres zainteresowań historyka literatury można by wskazać następujący wybór przechowywanych w Archiwum Zakładu materiałów w ujęciu chronologicznym:

Do okresu 1864-1918

Korespondencja redakcji "Światło" /1898-1900/ oraz wydawnictwa "Życia" - /1906-1908/, Archiwalia Związku Zagr. Socjalistów Polskich

Sprawozdania z pracy kulturalno-oświatowej PPSD w okresie 1.VII.1913 - 1.VII.1914; Archiwalia PPSD Galicji i Śląska;

Materiały redakcji "Równość" /Genewa 1879-1880/,

- drukarni "Przedświtu" /Genewa 1881-1891/,

"Protokoły posiedzeń paryskiej grupy "Walki Klas" i "Przedświtu" /1887-1889/,

Korespondencja Związku Zagranicznego Socjalistów Polskich i Oddziału Zagranicznego PPS z lat 1893-1909 z redakcjami "Przedświtu" i "Światła" oraz z redakcjami postępowych czasopism krajowych i emigracyjnych /tzw. Archiwum Londyńskie PPS/,

Materiały Wydziału Organizacyjnego PPS /tzw. Archiwum "okresu krakowskiego" PPS /, zawierające utwory literackie i pieśni rewolucyjne z lat 1904-1909,

Listy Juliana Marchlewskiego do Stefana Żeromskiego i do Władysława Orkana, głównie z lat 1902-1905 /Archiwum Juliana Marchlewskiego/.

Do okresu 1918-1939

Materiały redakcji "Przeglądu Społecznego" /1930-1932/;

Materiały redakcji "Wiadomości Robotniczych" /1936/;

Sprawozdanie z posiedzeń Stow. Kulturalno-Oświatowego "Ognisko Robotnicze" /1921/;

Materiały KPP dotyczące lewicowych grup literackich, Kongresu Kultury we Lwowie i in. /1936-1937/;

Wypowiedzi w sprawach pracy kulturalno-oświatowej, w sprawie narady działaczy kulturalnych w 1936 /Zespół KZMP/.

Okólniki dotyczące głównie działalności oświatowej /1920-1921/; /Zespół PPS/.

Zbiór "Wojna domowa w Hiszpanii" - obszerna kolekcja gazetek poszczególnych brygad, batalionów, pamiętniki, wspomnienia, wiersze, pieśni, rysunki.

Do okresu 1939-1944:

Zespół Związku Walki Młodych - referaty, tezy, artykuły dotyczące pracy kulturalno-oświatowej;

Zbiór "Obozy koncentracyjne" - wspomnienia, listy, relacje;

Zbiór "Obozy Wojskowe" - kronika, sprawozdania;

Zbiór "Pamiętniki i Kroniki z okresu okupacji" - relacje, dzienniki i wspomnienia z lat 1939-1944;

Zbiór "Opracowania do okresu 1939-1944; m.in. - wykazy tytułów prasy konspiracyjnej z lat 1939-1944 /niepełny/.

Do okresu Polski Ludowej:

Materiały redakcyjne pism wydawanych we Francji: "Wiarus Polski" /1946/, "Sztandar Polski" /1945/, "Gazeta Ludowa" /1946/- fragmenty.

Archiwum przechowuje również kolekcję wierszy i pieśni rewolucyjnych.

W Dziale Wspomnień i Relacji Zakładu

Życiorysy i wspomnienia o artystach-malarzach, członkach klubu "Czapka Frygijska";

Korespondencja osobista i wspomnienia, m.in. o Janie Hemplu oraz akta jego sprawy sądowej /Archiwum T. Duracza/;

Akta sprawy sądowej Stanisława Standego /Archiwum T. Duracza/.

KONFERENCJA POŚWIĘCONA LINGWISTYCE MATEMATYCZNEJ

W LENINGRADZIE /15-21 kwietnia 1959 r./

Była to druga już konferencja poświęcona tej stosunkowo młodej dziedzinie badań językoznawczych. W maju r.ub. odbyła się w Moskwie konferencja poświęcona zagadnieniom przekładu maszynowego. W ciągu tego roku badania nad lingwistyką matematyczną w Związku Radzieckim tak się rozwinęły, że dziś Związek Radziecki nie tylko dorównuje w tej dziedzinie Zachodowi, lecz chyba go prześciga. (2!)

Uczestników konferencji, skupiającej przedstawicieli kilku dyscyplin: matematyków, lingwistów, psychologów, interesował opis immanentnych praw systemu językowego. Punktem wyjścia i przedmiotem analizy było nie znaczenie, lecz forma. Zmierzano